

(0/38)

LA CAMPANA DE GRACIA.

DONARÁ AL MENOS UNA BATALLADA CADA SENMANA.

CADA NÚMERO **5** CÉNTIMS PER TOT ESPANYA.

Números atrassats: 10 céntims

ADMINISTRACIÓ Y REDACCIÓ: Librería Española, Rambla del Mitj, 20. botiga. BARCELONA

PREU DE SUSCRIPCIÓ: Fora de Barcelona cada trimestre ESPANYA pesetas 1'50 Cuba y Puerto Rico. 2.—Estranger, 2'50

DEIXANT PASSA 'L XUBASCO

¡Tots aquí! 'L mullarse, diu que no convé: sota aquest paraguas s' hi está bastant bé.

Lo present número ha passat per la censura de la autoritat militar.

LOS DICTADORES

EPASSANT l'història veurém sempre als dictadors que han tingut els pobles de peu dret sobre un pedestal fet de prestigi y de fortuna. Sols logran elevar hi 'ls vencedors en cent combats sostinguts ja contra 'ls enemics de la patria, ja contra 'ls perturbadors de l'ordre públic. Lo dictador te sempre per ceptre una espasa victoriosa.

Els mes grans, els mes ilustres son els que avants de ser dictadors sigueren héroes; els qu' espasa en má aixamplaren las fronteras del seu país ó agregaren novas terras als seus dominis.

Molt se parla actualment de dictadura; pero ¿conta avuy Espanya ab un home de aquestas condicions?

Ni ab la llanterna de Diógenes podria descubrirse.

En lloch del dictador que conquista territoris trobariam sols al dictador que pert colonias. Per aixó precisament se reclama 'l règimen dictatorial, per pèrdrelas, per rendirlas, per entregarlas, evitant que 'l país traduixi en fets el seu disgust. Se necessita un dictador qu' en lloch de l' espasa, l' arma gloriosa dels soldats, maneji las tisoras, l' eyna dels sastres, y no per tallarse y tallarnos una túnica de gloria, sino per tros sejar el mapa de las possessions d' Espanya.

A tal estat de postració, de decadencia, de miseria moral y material ha arribat la un dia noble y temuda nació espanyola.

Y si be 's mira ja l' hem descubert aquest dictador. No es un home; es un govern. Si fossem portuguesos diriam que 'l componen *divuyt peus* de ministres.

Y diriam bé, porque, segons lo que aném veient, las grans eminencias que han pres al seu càrrech la sobrana missió de feros felissos, treballan mes ab els peus que ab el cap.

La proba es que fins ara tot ho trepitjan.

Trepitjan la fortuna pública, de la qual dintre de poch no se 'n cantarà gall ni gallina.

Trepitjan la sanch espanyola pròdigament derramada sense cap ventatja positiva, en las costosas guerres de Ultramar, ricas sols en desastres.

Trepitjan los restos de las esquadras destruhidas en un instant pel poder de una nació forta, a la qual se 'ns entrega poch menos que lligats de peus y mans.

Trepitjan la rahó y 'l bon sentit que indueixen fins al metje mes infels, quan en lo tractament de un malfalt grave no sab lo que s' hi pesca, a aconsellar a la familia la necessitat de acudir a un nou doctor de majors llums, que empleant distint sistema miri de salvarlo.

Trepitjan la lley, amparo de tots els ciutadans, garantia dels drets del poble y dels individus, tancant las Cortes, amordassant a la premsa, erigint en norma de govern la mes absoluta arbitrariedad.

Y ab tantas trepitjadas lo únich que han lograt fins ara ha sigut feros *veure las estrellas* de la bandera nort-americana.

Tothom se figurava que la suspensió de las garantías constitucionals obedía a un plan preconcebut per treure 'l carro del pedregal, emprenent ab resolució una via ben desembrassada, ja la de la guerra a tota ultransa, ja la de la pau honrosa.

Vana ilusió.

Per emprendre la guerra 'ls falta resolució, empena, pit, energia, aquella bravesa indómica que ha fet immortals a tants héroes de la patria espanyola.

Per concertar la pau, temen y vacilan y may els arriba l' hora de realisar un sacrifici que ha de ser tant mes costós y dolorós, quan mes se retardi.

Prefereixen que las cosas marxín per ellas mateixas. Qui ha fet avuy farà demá. Aquesta es la seva norma, 'l principi a que ajustan no las sevas accions, sino la seva *inacció*, última expressió de la peresa y l' abandono.

Cuba es un pa encetat. L' enemich s' ha fet seu lo gran crostó del Depart ment oriental, en virtut de la capitulació de las nostras tropas, que per falta de pa precisament varen tenirse que rendir. Preparemnos a veure com se 'n anirán tallant novas llescas, fins que no 'n quedi res, ni las engrunas.

Puerto-Rico está cohentse a un foch de infern: l' isla de Luzón lo mateix.... Sols tenim l' expectativa de nous desastres que s' unirán als que hem vingut experimentant fins ara. Y 'l govern dupta y vacila, aturrullat, impotent, sense rumbo, incapás per la guerra, incapás també per la pau.

¿Val aquest estat de cosas los grans sacrificis que s' imposan al país? ¿Val sobre tot el sacrifici de las públicas libertats?

—A callar!... Punt en boca!... Silenci!... Quietut!... Los moments son gravíssims.... No 's permet cridar, ni enrahonar, ni queixarse.

—Pero per qué?

—Perque 'ns destorbéu.

—De qué 'us destorbém?

—De no fer res.... de dormir.

Aixís es la dictadura actual: la dictadura de la son.

P. K.

D' ACTUALITAT

—Hi fet la pau—repetia

un jugador de billar—

al principi ja perdía

cent rais de mil que 'n tenia,

pero no li volgut plegar.

Pensant resquitarme, 'l dau

m' ha seguit tan malament

que m' hi quedat sens un clau.

—Y ¿d' aixó 'ns dius fer la pau?

—La pau qu' Espanya está fent.

¡Oh, Shafter! Cara has pagat

la teva triufant entrada

a Santiago sens combat.

¡Shafter!... ¡Quin nom tan pintat!

¡si ho sembla una bofetada!

L' arquebisbe pensarà,

al veure ta inflada ga'ta,

«Per 'xó intentava marxá

d' aquí, pues per confirmá

no crech pas que hi fassi falta.»

D' un insolent d' Igualada

va rebre ahí un fardidor

una lletra protestada,

que al moment fou presentada

al seu garantidor.

Pro aquest digué:—Vas errat

si cobrar de mi confias

el crédito garantit.

¿Qué no ho sabs que han declarat

suspensas las garantías?

M. BADIA.

Son molts los personatjes carlistas que se 'n han anat al estranger.

¿A qué?

¿A pendre l' embestida?

Succeheixi lo que succeheixi 'ls republicans espanyols no estém avuy ni estarem may en disposició de capitular.

Cert que las circunstancias qu' estém atravessant, per una part la patria dessangrada y per altra l' amenssa de la reacció carlista, 'ns imposan la dura necessitat d' estar a la defensiva.

Pero no importa, 'ls nostres baluards no arriarán may la bandera. Tenim municions inagotables y queviures abundants.

Las nostres municions son las ideas; los nostres queviures la fé y l' esperansa.

Apenas lo nou cruser *Lepanto*, construït a Cartagena va llevar anclas, ja va fer una desgracia. Se rompé un cabrestant ferint a tres mariners.

Aixís son fatalment els nostres barcos de guerra. De baixas al enemich no 'n causan cap; ara als nostres mateixos mariners tantas com ne vulguin, fins avants d' entrar en campanya.

No mes que per broma.

A Xina ha estallat una insurrecció tremebunda. Alguas provincias de aquell vast imperi están completament sublevadas. L' exercit imperial es impotent per restablir l' ordre.

Ja ho veuen, hasta 'ls *xinos*, la gent mes pacífica del Uniers, rompen la brida quan els apuran massa.

Un periódich s' ocupa de la guerra entre turchs y grechs en los següents termes:

«La Grecia aná a la guerra ab los turchs venuda, completament venuda: 80,000 soldats grechs no serviren de res en lo seu país: se bateren sempre en retira-

da obehint ordres de Atenas. No prestante 'ls generals a obehir dócilment, sigué nombrat generalíssim l' hereu de la corona, que no feu mes que reventar caballs fugint vergonyosament. A la esquadra la tancaren a Adra. Grecia sigué vensuda casi sense lluyta. Entre tant a Atenas hi havia qui feya grans operacions de bolsa jugant sobre segur.»

No sense motiu diu la sarsuela:

«Ya la moral se fué de Grecia.»

¡Y d' altres puestos també!

Perque 'ls obrers que desdenyan la vida pública, compreguin el seu error, ó quan menos la seva discordancia ab las classes treballadoras de las primeras y mes adelantadas naciones de Europa, citarém l' exemple de Alemania.

Existeix en aquell imperi un partit socialista republicà fermament organiat, que alcanza en las urnas, ventatjas cada día creixents. Los medis que emplea 'l govern per contrastarlo, s' estrellan en la fermesa dels electors que patrocinan las ideas socialistas.

Aixís ho demostren las següents xifras. En las elecciones de 1893, los socialistas tingueren 1.786.738 vots. En las últimament efectuadas n' han tingut 2.125.000.

43 diputats socialistas tingueren asiento en la Cámara de 1893 A 55 ascendeixen els de la Cámara actual.

En vista de uns progressos tan considerables, fins els enemichs mes encarnissats no poden menos de reconeixer que 'l porvenir de Alemania es del partit socialista.

Una pregunta:

¿Qué passaria a Espanya avuy, si acudint tots los republicans a las urnas, haguessen emés 2.125.000 vots y tinguessen una minoria de 55 diputats?

Los socialistas alemanys ab aquests elements tenen el porvenir.

Los republicans espanyols, ab las mateixas forsas, possehiriam el present.

Si jo sigüés periodista de Madrid, els días de Consell de Ministres, esperaria com els demés companys a la porta de la Presidencia, per recullir impresions de llabris dels consellers de la Corona.

Ja sé que fora treball perdut, porque 'ls ministres de alguns temps ensá 's tancan en la reserva mes absoluta.

Pero jo 'ls juro, que m' encararia ab en Sagasta y li diria:

—D. Práxedes ¿qué son tots aquests misteris? ¿Sab que las sevas reunions mes que consells de ministres semblan conciliábuls de conspiradors?

CARTAS DE FORA. —Iguada. —Lo dia 17 se celebrá la profeso cívica al objecte de honrar la memoria d'el qu' en los días 17 y 18 de Juliol del any 73 moriren en defensa de aquesta ciutat atacada pels carlins. Atesas las criticas circunstancias que estém atravessant y tenint en compte l' apatia que per desgracia durant alguns anys s' havia apoderat de la majoria dels republicans, la celebració de la manifestació avants dita es en mon concepte un nou triunfo per las ideas avansadas.—M. T.

TARRASSA. —TARRASSA CARLISTA. —¿Es qu' Espanya porta dol—ó l' arc aldedú sotana—que d' aquest modo 's profana—lo vintidos de Juliol?—Vintisis anys han passat—de la derrota carlista—y cada any alegre ó trista—sempre s' ha solemnizat.—Y aquest any res, ni tronadas—ni campanas ni tímabals—¡ay liberals, liberals—ara sí que van mal dadas!—De Tarrassa n' hi ha un bon feix....—fer l' historia fora en balde—cada poble te l' arc aldedú—te l' arc aldedú que 's merex.—Pot veni' un dia de dol—pitjor que aquella jornada—¿y de qué farém bugada—si no tenim un llenso?—¡Pobres mártirs! Descansau,—qu' encar hi ha qui se 'n recorda—¡Pobres Jover y Alagorda,—reposeu en santa pau!—J. P.

VILAFRANCA. —Recomano a n' en Sagasta als nostres regidors en general y especialment a un tal Cols, sastre d' ofici, que faria un ministre de Hisenda de primera. Per fer economias no n' hi ha pas un altre. Havent de reunir diners per enviarlos a Madrid, del primer cop d' estisoras ha suprimit l' alumbrat públic, y ha fet tal tallada en lo sou dels pobres empleats qu' en lo successiu casi no podrán menjar.... ni cols. L' Ajuntament ho ha aprobat. ¿No es cert qu' es ben malaguanyat un cap tan gros per Vilafranca?

BELLPUIG. —Per contrariar un sarau que volia celebrar lo jovent del poble, 'l congre negre a valerse de tots els medis. Entre altres va emplear el següent. Lo fill del sagristá es músich, y aquell va dirli ab cara de yankee rabiós:—Si tocas en lo ball profá, ton pare 's quedará sense buidar las canadelas: de lo contrari 't pagaré 'l jornal. Ara escull.—Lo fill del sagristá, va accedir. Pero 'l ball va efectuarse haventse llogat a dos músichs forasters. Y ara sí 'ls músichs, per guanyarse la vida, no poden ser místichs y profans a un mateix temps, es mes que segur que 's declararán profans en absolut, deixantse de ser místichs.

ECCE-HOMO

La vida de Juan Soldado es molt llarga de contar; la de 'n Sagasta molt mes llarga encare.

Va neixer a la Rioja, famosa terra dels pebrots. Era 'l seu pare xacolater, adroguer y quan hi havia feyna feya pastels. No té res d' extrany que li sortís un fill tan pastelero.

Al any 48 ja va negarse a firmar un mensatge de adhesió a la reina. Al 54 prenia part en la revolució, sent elegit presi-

dent de la Junta revolucionaria de Zamora. El que havia de ser molsut pebrot era llavors un vitxo dels mes coents. Progre-sista fins al moll dels ossos i partidari acerrim de la sobe-rania nacional, pronunciava discursos que tenian párrafos com el següent:

«Los tronos no son mes que instituciones politicas eridadas a satisfacer las necessitats dels pobles.»

Després del Cop d' Estat del any 56 tingué d' emigrar. Dur-ant lo govern de la Unió lliberal, feu desde las Corts al gene-ral O'Donnell una guerra implacable. ¿Volen sentir alguns dels seus refflets de aquell temp?

«Els que venen al govern a plantejar lo contrari de lo que digueren en l' oposició; els governs que venen a plantejar lo mateix qu' en l' oposició combateren, aquests olvidan els seus compromisos, faltan a la seva paraula, renegan de la seva his-toria, defraudan las esperansas del país y enganyan al tirono.»

¿Qué tal? ¿Els agrada la cantada? Donchs vajan llegint que aquesta altra encare es millor.

«¿Qué ha de succedir ab un ministeri planta parásita del trono ab qual sustancia preten alimentarse, y de qual vida vol viure, com l' eura, que s' alimenta de la sustancia y de la vida del arbre, sense considerar que si l' eura adherida viu mes, l' arbre viu menos, y que pot arribar un dia en que l' eura y l' ár-bre se'n vinguin a terra a un mateix temps y als mateixos cops de la destralt?»

Autor del manifest revolucionari dirigit a la nació l' 8 de se-tembre de 1863; turiferari de la revolució desde las columnas de la Iberia; conspirador y sublevat ab en Prim, havent posat per primera y única vegada en obra sos coneixements d' engi-nyer, destruint lo pont de Fuentidueña; emigrat a Portugal y després a Fransa; inductor a la sedició dels sargentos de arti-lleria del quartel de Sant Gil; condemnat a mort després de la jornada del 22 de juny, y actiu y constant iniciador del movi-ment revolucionari de setembre, havent desembarcat a Cádiz ab los generals insurrectes, pera passar a ser ministre de don Amadeo, de la República, de D. Alfonso XII y de la Regencia ¿no es cert que té avuy mes autoritat que ningú pera suspen-dre las garantias constitucionals?

Naturalment: está cansat de dirho y repetirho y de proba-rho:—Jo cauré sempre del estat de la llibertat.

Y en efecte: hi cau sempre; pero cada vegada que hi cau l' esclafa.

No fa gayres dias celebrava la festa del seu Sant Y de sob-re-taula, *ex-abundantia cordis*, pronunciá, segons *El Herald*, la següent frase:

«Si en los meus temps hagués ocorregut no mes que la meytat de lo que ara passa, lo qu' es dels ministres no n' hau-rian quedat ni las quas.»

Es molt cert. En cambi avuy ne quedan las quas y l' caps, y ab el cap el principal adorno de D. Práxedes.

El tupé.

P. DEL O.

ELL Y ELLA

DIÁLECH CASI AMORÓS

—Vina aquí y parlém a pams.
—Ab molt gust, mona: parlém.
—Ep! las mans no las muguém:
Pasqua vé després de Rams.
—¿Qu' ets esquerpa!

—Y tinch motiu,
y rahó sobrada plena:
ab homes... de certa mena
s' ha de fer sempre l' cap viu.
—Bueno, déixat de sermons,
y descautéllat: ¿qué hi ha?
—¿Quin dia pensas aná
per las amonestacions?
—¿Jo?

—Si, tú: depressa, aboca.

—Pues no t' entench, formalment.

—¿De veras? ¡Ay l' ignocent!

¡fi qu' éulí ls dits a la boca!

Mira, noy, ja estich causada

de servirte de joguina:

el temps, com tú sabs, camina

y jo sempre m veig p. rada.

Tú dius que vens ab bon fi,

que l' teu desitj es notori,

que aixó acabarà en casori

una nit ó un demati;

pero ab tot, jo lo que sé

es que tú vas fent el maula,

y per cumplir la paraula

noto que may te vé bé.

No sé si es en tó de gresca

ó ab entera convicció;

pero ara per la caló,

més endavant per la fresca,

un cop, que ja n' parlarém,

l' altre, que esperém uns dias,

per naps ó per xirivias

l' últim pas may el doném.

¿Qué pensas fer? ¿Vols casarte?

¡Clar, clar!

—Pues, naturalment!

Pero ara, en aquest moment

¿qui es capás de contestarte?

Seguim els nostres proemis

y...

—¡Vull la fetxa! ¿Sí ó no?

—¡Caramba, noya! Ets pitjó

que un comissionat d' apremis!

Creume, deixa l' teu enfado,

que tú pots no has notat

que ls homes ara han pujat

y s' han de tractat ab cuydado.

—¡Qué n' tens poca!... ¿De manera

qu' en coneret no m pots dir ré?

—Ta insistencia, en bona fé

casi casi m desespera.
Sabs que l' pa val qui sab quant,
qu' es privat el beure vi,
que ls rals, si no son al fi,
ben prompte s' acabarán;
que l' govern 'ns treu la médula
ab recárrechs en els llums,
en la urbana, en els consuns,
en els sellos, en la cédula;
sabs, per últim, que vé bulla
y que potsé haurém de corre,
¿y encare tens la patxorra
de parlarne de casulla?
—¡Ah, truan, que la sabs llarga!
Sempre m deixas convensuda.
—Apa, no siguis tossuda
y no tornis a la carga.
—Pero al menos, cuyta, digas:
¿no t' sembla quan podrá sé
el casori?

—T' ho diré,

ja que tant y tant m' hi obligas.
Quan s' hagi acabat la guerra,
y haguém saldat ab tothom
y altre cop el nostre nom
brillí honrat en mar y terra;
quan els nostres governants
tinguin més seny que palica
y sápigam una mica
lo que s' portan entre mans;
quan las malas passions callin,
y ls afamats no pateixin,
y tots els cultius floreixin
y tots els tallers treballin;
quan la gent sols así l' puny
per la pau y pel progrés...
—¡Basta, noy! No parlis més:
ja veig que ho vols tirar lluny.

C. GUMÁ.

Ha sortit:

LA SENYORA DE TOTHOM

HUMORADA EN VERS, PER

C. GUMÁ

Ilustrada ab dibuixos de M. MOLINÉ

¡DOS ralets per tot arreu!

¡POBRE LLEÓ!

CABADA la subasta, quan los alrededores de la Colecció zoológica van quedar deserts, vaig acostarme a la gabiá dels lleóns.

Un d' ells s' havia quedat allá, amorrat a la reixa, anonadat davant del espectacle que acabava de presenciar.

—¡Quina vergonya!—semblava dir ab los seus ulls entelats:—¡quina vergo-

nya, per un lleó que tingui una mica de decoro!
Y no ho deya sense motiu. Sortir lleóns a pública subasta y trobarse ab que no hi ha ningú que ls compri, aquí, en la térra clássica de la hidalguia y de la bandera gualda y roja, era impossible somiarho.

¡Pobre lleó!—vaig pensar. Y com un hom, a copia de tractar ab la humanitat del dia, he a r'és d' enrahonar ab bestias, vaig dirigir la paraula al infelís rey del desert.

—¡Ja ho veus! ¡lo que som en aquest mon!

Lo lleó va alsá al cap, una mica sorprés.

—¿M' ho dius a mí?

—Si, a tú; a tú, símbol de la nostra rassa, sello del nostre carácter, marca de la nostra antiga fábrica de valentias. M' he estat aquí mentres ha durat la subasta.

—¡Ah!—feu lo lleó suspirant:—¿es dir que ho has vist, eh? ...

¿Qué te n' sembla d' aixó? ¿No n' hi ha per desesperarse?

—O per afigir-se. La cosa, més que rabia, inspira llástima.

—No, no; rabia. ¡Cóm se coneix que no ets lleó, ni portas sanch del desert en tas venas!...

—¡Cálmate, que l' dia es molt calorós y l' arrebató podria perjudicarte! Al fi y al cap, las cosas s' han de pendre com venen.

—¿Pero, qué t' pensas que soch un lleó de pessa de cinch céntims, per aguantar tan tranquilament una bofetada d' aquest calibre?... Escolta; quan una xicota va a un sarau y no la treuhen a ballar ¿qué fá?

—S queda disgustada.

—Quan un orador acaba l' discurs y no l' aplaudeixen ¿qué pensa?

—Que l' auditori es un mal educat.

—Donchs jo que hi vingut al sarau de la subasta, en la creencia de que ls balladors se m disputarian; jo que m pensava que pel mer fet d' obrir jo la boca provocaria una tempestat d' aplausos ¿qué haig de dir, qué haig de fer davant d' aquest desastre?

—Be, sí; en quant a aixó...

—Aquí s' han presentat lloros y han tingut admiradors; han acudit mussols y han trobat entusiastas; han tret gallinas y no ls han faltat parroquians... y surt el lleó, el valent lleó espanyol, ab la seva hermosa melena y la seva grapa temible, y no s' presenta ningú, no s' als a una sola veu que digui:—

¡Queda per mí! ¿No es botxornós aixó?—

Jo no sabia que dirli, y l' lleó s' anava exaltant per moments. ¿Cóm consolar a un animal, sobre tot, a un animal que té rahó a carretadas?

—Sosségate, pots ser un altre dia...

—No!—va fer la bestia, somrihent ab «salvatje amargura» y aixugantse l' suhor que li rajava cara avall:—no; l' lleó espanyol está llest, acabat: es un trasto inútil: no hi ha que ferse ilusions.

—Potser t' equivocas...

—No: han passat los dias de Covadonga y de las Navas, de Girona y del Bruch: la nació espanyola ja no es la de Bailén ni la de Zaragoza... ¡La missió del lleó ja es terminada!

—Cálmate; devegadas, en la vida...

—No m vinguis ab panyos calents ni consols de criatura: soch un lleó ¿m' entens? no soch cap ánech.—

Al veure que l' animal hasta feya endecasílabos, vaig com- pendre que volguentlo consolar, perdía el temps.

—Tens remolíssima rahó: Espanya es una nació sense cara ni ulls.

—Si senyor—va cridar ell:—¿sabs perquè ningú m' ha com- prat?

—¡Qué dirá un hom!...

—Perque la gent no té patriotisme.

—¡Oh, ca! Patriotisme prou que n' té. Un' altra cosa es lo que li falta.

—¿Quina?

—Quartos.

Aquí, veient que l' lleó prenia una actitud amenassadora, vaig girar definitivament l' esquena... y me n' vaig anar xano xano cap a la cabia dels micos.

FANTÁSTICH.

L primer que va felicitar a n' Shaf- ter al entrar a Santiago sigué l' ar- quebisbe, aquell mateix prelat que algunas senmanas enrera brin- dava entusiasmata pel triunfo de las nostras armas, afegint que no s' havia de cedir fins a enarbolar la bandera espanyola en la cúpula del Capitoli.

Y no sols va felicitar a n' en Shafter, sino que al desplegar la bandera yankee va fer repicar las campanas de la Catedral.

Per aixó, sens dupte, varem enriqueir, varem engrei- xar y varem omplir de respectes a un prelat tan pa- triota, y que ab tan salero sab girar la capa pluvial. Al fer repicar las campanas en honor de la bandera de las estrellas, va demostrar clarament lo qu' era: un solem- ne *toca-campanas*.

Deya un telegrama:

«Haventse agravat la ferida del general Linares, hi ha hagut necessitat de amputarli l' bras.»

Y l' mateix periódich ne publicava un altre una mica mes avall concebut en los següents termes:

«La ferida del general Linares adelanta en la seva curació, podentse assegurar que l' bras li quedarà útil.»

Així acostuman a ser tots telegramas de la premp- sa. Tot de un plegat tallan el bras de un general y casi al mateix temps tornan a enganxarli.

Si bé s' reflexiona, es molt just lo que li está passant t a n' en Calixto Garcia ab els *yankees*. Creyent veure en ells als redemptors de Cuba, va posarse a las sevas ordres secundantlos ab todas las sevas forsas.

Pero s' rendeix Santiago, y quan se pensava que la llebra seria casi tota per ell, resulta que ni las piltrafas li donan. Ab mes consideració tractan els cassadors als seus gossos, que no ls *yankees* als mambissos.

Ni ls deixan entrar a la ciutat, ni ls concedeixen la menor ventajta. En lloch de la bandera de l' estrella solitaria, veuhen enarbolar la dels Estats Units. L' ausili qu' esperavan obtenir dels *yankees* se converteix desde bon principi en la mes descarada de las con- quistas.

Calixto Garcia está rabiós. Amenassa separarse de n' Shafter ab la seva gent. Li envia una carta impregna- da de ressentiments y de amargura. Y en lloch de tro- bar un eco de pietat y simpatía, la prempsa ameri- cana tracta als insurrectes cubans de dropos, de baga- rros, de sers salvatjes, incapassos de regirse y gober- narse.

Ultimament sembla que s' han dulcificat algun tant las diferencias que separavan als uns y als altres. Pero la concordia durará poch. Lo temps necessari perque ls mambissos limpihin las botas al oncle Sam. Termi- nada l' operació, una puntada de peu als bigotis, y en paus.

Els está molt bé. Van desdenyar a Espanya, y ara devoran los desdenys dels nord-americanos.

A qui no vol sella, Deu li dona bast.

Lo rey de las húngaras ha desaparecut de Brusse- las. Pero no s' figurin que s' haja perdut. A lo menos fins ara no l' han fet cridar pel nunci.

Diuhen els que poden saberho que ha anat a Suissa a pendre la fresca.

¡A Suissa precisament!... A la gran República mo- delo de pobles democrátichs!

Vajan a saber perque aquests infames que no som- ian altra cosa que imposar a viva forsa a Espanya l'

régimen absolutista ab tots los seus horrors y villanias, se 'n van a viure una part del any en uns païssos tranquils y felissos, que no coneixen mes rey que 'l poble soberà.

La presencia del Terso en la lliure Suïssa 'm fa l'efecte de una asquerosa mosca d'ase sobre un pom de flors.

El marquès de las Cinquillas ha lograt ultimar tractes ab els Estats Units, per repatriar en los seus barcos a las tropas capituladas a Santiago de Cuba.

En menos de un día, tracte fet. Aprengui 'l govern de 'n Sagasta que per espay de tants días vé buscant la embocadura de la pau sense trobarla.

El devot y patriota marquès per la seva part, farà la pau primer que 'l govern.

L'haurà feta quan haja lograt cobrar de 'n Mac-Kinley la cantitat estipulada.

Y digninli tonto.

No, es inútil que hi donguin voltas. No hi ha mes cera que la que crema, ni mes Sagasta que 'l que governa.

Podrán capitular los defensors de Santiago de Cuba y las guarnicions de algunas otras plassas, per trobar-se faltadas de aliments.

Lo govern de 'n Sagasta no capitula. Encare li queda molt menjar.

En Jaumet, lo fill de D. Carlos, s'ha pulit lo castell de Frohsdorf que havia heretat de la seva mare, y en lo qual se guardavan importants reliquias dels Borbons francesos.

Ab el mateix salero 'l seu digne papá va pulirse 'l Toisó d'or.

«De tal pare tal fill ó la qüestió son quartos.»
¡Quín títul mes bonich per un sainete!

Se parla molt de 'n Polavieja com á futur salvador de la patria.

Ja ho veuhem: no podém sortir de cosas vellas.

Sent aixís que aquí 'l que 's necessita no son *Polaviejas*, sino *Polos-nous*.

L'altre día, en plé consell de Ministres, van apagar-se súbitament las llums eléctricas, y 'l ministeri va quedar á las foscas.

Hi ha que pendre paciencia.

Mes á las foscas de lo qu'hem quedat els espanyols, desde la ditxosa suspensió de las garantías constitucionals, no poden quedarhi 'ls ministres ni ningú.

Un periódich de Madrid reproduheix la següent rondalla que va apareixer días enrera en algunas cantonadas de la capital:

«Hemos llegado á los fines de todos nuestros afanes por carencia de Bazanes y por sobra de *Bacines*.»

S'ha disposat que s'entreguin canons de bronze, fins al pés de dotze toneladas pera fondre l'estatua de 'n Cánovas que ha d'erigirse á Madrid.

Aquesta estatua erigida sobre las ruinas d'Espanya produhirá un efecte admirable.

Y si 's considera que 'l material de qu'estará formada procedeix de pessas vellas de artilleria, ab molta rahó podrà dirne 'l poble l'*Estatua del Sr. Canóns*.

Una dita de 'n Robert Robert:

«L'espanyol per una inspiració providencial las primeras paraulas que pronuncia desde 'l bressol son las de *Papa y Mama*. Y aixó, sens dupte, es lo que 'ns obliga á ser per una part católichs y per l'altra á mamar del pressupost.»

A L'INSERTAT EN L'PENULTIM NUMERO

- 1.ª XARADA.—*Ca-len-da-ri*.
- 2.ª ANAGRAMA.—*Paco—Poca—Copa—Capó*.
- 3.ª GEROGLIFIC.—*COMPRIMIT—Parellas*.

Han endavinat las 3 solucions Joan Mirarnau, Pep Titella y Criada respondona; n'han endavinadas 2, Pau Truch, Belisla, M. M. T. y Un Xaval; y una no més Un Tarrassench y Pere Pera y Perera.

CORRESPONDENCIA PARTICULAR

Ciudadans J. Verdura, Anton de las Bitillas, Pepet Panxeta, Raspa repelosa, Noy del Vallés, Pau Piu, Andreu Capeta y Un Ek-sagrístia.—*Lo que 'ns er va an aquesta semana no fa ner casa*.
Ciudadans Ali-Vello-Xitef, Un Desesperat, Sisket Farré, Brou

de pá, B. S. M., P. Descalabrat, J. Saltov, Joan Berruga, Sisket D. Paila, Un Aranés, Victor Serra, Tomás Piu y R. Home-des.—*Insertarém alguna cosa de lo que 'ns envian*.

Ciudadá *Surisenti*: Enterats y procurarém complaure'l.—*Q. Malleu*: Va molt bé: l'insertarém.—*A. C.*: La composició resulta molt defectuosa.—*Escolar*: Mirarém de aprofitarho.—*A. Ferrés*: No va.—*Noy Pínto*: Com tampoch la qu'envia vosté.—*Un Artiller*: Careix de nóvetat.—*A. Doria*: Va molt bé: la publicarém.—*R. Muntané*: Res de nou diu l'article, ni resolt res tampoch.—*A. Maseras Gallés*: La falla resulta fluixa.—*V. Marin*: La composició que 'ns remet no está á la altura de la que contesta.—*E. Sabaté y Val*: No fa per casa.—*A. Carrasca Gayán*: La de aquesta semana no 'ns agrada prou.—*P. Salom Morera*: Lo mi-

llor que pot fer es deixarse de caborias: nosaltres jutjém las composicions que se 'ns remet en nostre propi criteri y en los demés periódichs farán per la seva part lo mateix. No hi ha cap motiu que 'ls obligui á estar conformes.—*Rocavert (R)*: L'article 'ns va molt millor que 'ls versos: de consells als que 's volen casar se n'han escrit tants qu'es ja casi impossible dir res de nou.

ANTONI LOPEZ, editor. Rambla del Mitj, 20

A. López Robert, impresor.—Asalto, 63.—Barcelona.

BUTLLETI DE LA GUERRA

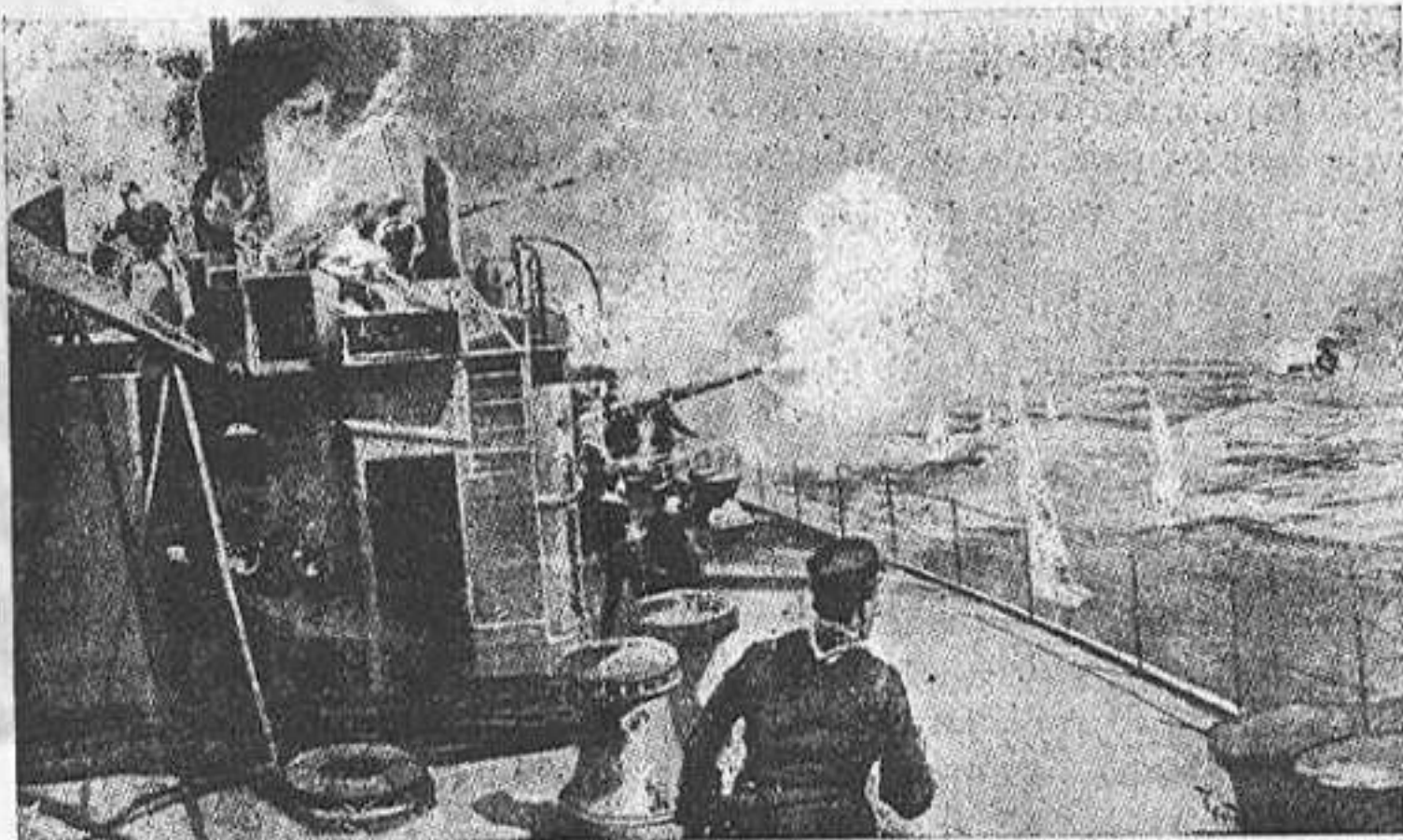
CUBA.—La capitulació de Santiago de Cuba s'ha completat ab la de algunas forsas bastant respectables que 's trobavan destacadas en alguns punts de aquella provincia. Las de Sant Lluís y las Palmas se negavan á rendirse pretextant no tenir coneixement de la sort de la capital. Pero uns destacaments yankees dels quals formavan part oficials espanyols dels capitulats a Santiago 'ls posaren al corrent dels successos y 's rendiren acceptant las capitulacions mateixas estipuladas en aquella ciutat.—Segons els comptes dels periódichs yankees, las tropas capituladas ascendeixen á 12,000 homes a Santiago de Cuba, 3,000 a Sant Lluís, 9,000 a Guantánamo y 2,000 a Sagua de Tánamo y Baracoa. Si aquests datos son exactes suman un total de 26,000 homes. ¡Quina merma en los defensors de la patria!... ¡Y quin partit no s'hauria pogut treure de aquestas forsas de haver estat ben organizadas y pertretxadas!...

S'ha dit que 'l general Pareja ab 5,000 soldats va batre á camp ras als insurrectes de Calixto García, que 's dirigian á Holguín ab l'intent de obtenir la seva rendició.

Lo port de Nipe va ser atacat pels acorassats americans. Los forts sols per espay de una hora pogueren resistir la formidable embestida, y 'l cruiser espanyol *Jorge Juan* siguió incendiad y tirat á pico logrant salvarse la dotació.

En cambi en l'atach de Bahía Honda sigueren los yankees retraxats ab grans perduas. Las tropas espanyolas esperaren á peu ferm lo desembarch qu'efectuavan en algunas llanxas, y quan los tingueren á tret feren foch ab tant acert que una de las embarcacions naufragá.

Menudejan los fets d'armas parcials en altres punts de l'Islla. A Tayabacoa (provincia de Santa Clara) forsas yankees desembarcadas lograren destruhir lo fort Espanya.—Un destacament de Tinaja (Puerto-Príncipe) retxassá alguns atachs dels insurrectes.—En cambi el destacament de Gibara hagué de abandonar lo poble al atach de forsas mambissas molt superiors.—En general la campanya á Cuba presenta un aspecte poch propici.—No s'observa una acció general algun tant concertada. Las nostras tropas están á la defensiva y entre tant els yankees obran sobre segur abusant de la seva superioritat marítima. No hi ha dupte que tenen la paella pel mànec.—Davant de desastres com la capitulació de Santiago, no significa gran cosa l'actitut enérgica de la Habana que 's declara cada dia més resolta á sostenir—quan arriba 'l cas, si arriba—una resistencia desesperada. Lo bisbe de la capital predica la guerra á mort, sense considerar que bé se li podria dir:—Vá-giho á contar al seu colega de Santiago de Cuba.

Lo cruiser nort americá SAINT-PAUL, atacant al destructor TERROR en ayguas de Puerto-Rico.

PUERTO-RICO.—Los yankees han sentat també sa inmundia planta sobre l'hermosa Antilla menor, modelo fins ara de fidelitat á la mare patria. Lo desembarch ha sigut joch de pocas taulas, segons se despren del parte oficial del general governador publicat pel govern y que diu aixís: «L'enemich desembarcá á las vuit del mati (dia de Sant Jaume) á Guanica forsas considerables de artilleria, ocupant la platja y població. Nostre destacament intentá defensarse rompent lo foch; pero davant de la superioritat del enemich tingué de repliegarse ab sensibles baixas.» Observis que per oposarse á la invasió de temps anunciada, no hi havia á Guanica mes que un petit destacament, que intentá defensarse. Sempre lo mateix.

Las forsas enemigas se disposavan á avanzar á marxas forçadas ab lo propósit de apoderarse del ferro-carril de Ponce. La nota mes trista la dona 'l comandant de Marina de Puerto-Rico, confirmant lo desembarch dels nort-americanos y afegint que 'l país se mostra indiferent entre 'ls yankees y 'ls espanyols.

La invasió es potent, disposant de molta artilleria: lo general Macías no conta mes que ab uns 18,000 homes y un batalló de artilleria distribuïts en varias guarnicions. L'efecte de la capitulació de Santiago continúa produhint una gran depressió. Se nota en las operacions un gran enervament, un predomini del càlcul sobre la bravesa irreflexiva. Sembla—y es molt trist tenirho que confessar—que ja ningú tracta de batre mes que per cubrir l'expedient y justificar las desmem-

Lo general Ríos, gobernador de Las Visayas.

EUGENI VALLARINO, jefe del apostadero de Sant Joan de Puerto-Rico.

bracions territorials que han de ser la base y la conseqüència de una pau á la qual encare avuy se la califica de honrosa. ¡Qué trist, pero que tristíssim es tot lo qu'está passant!

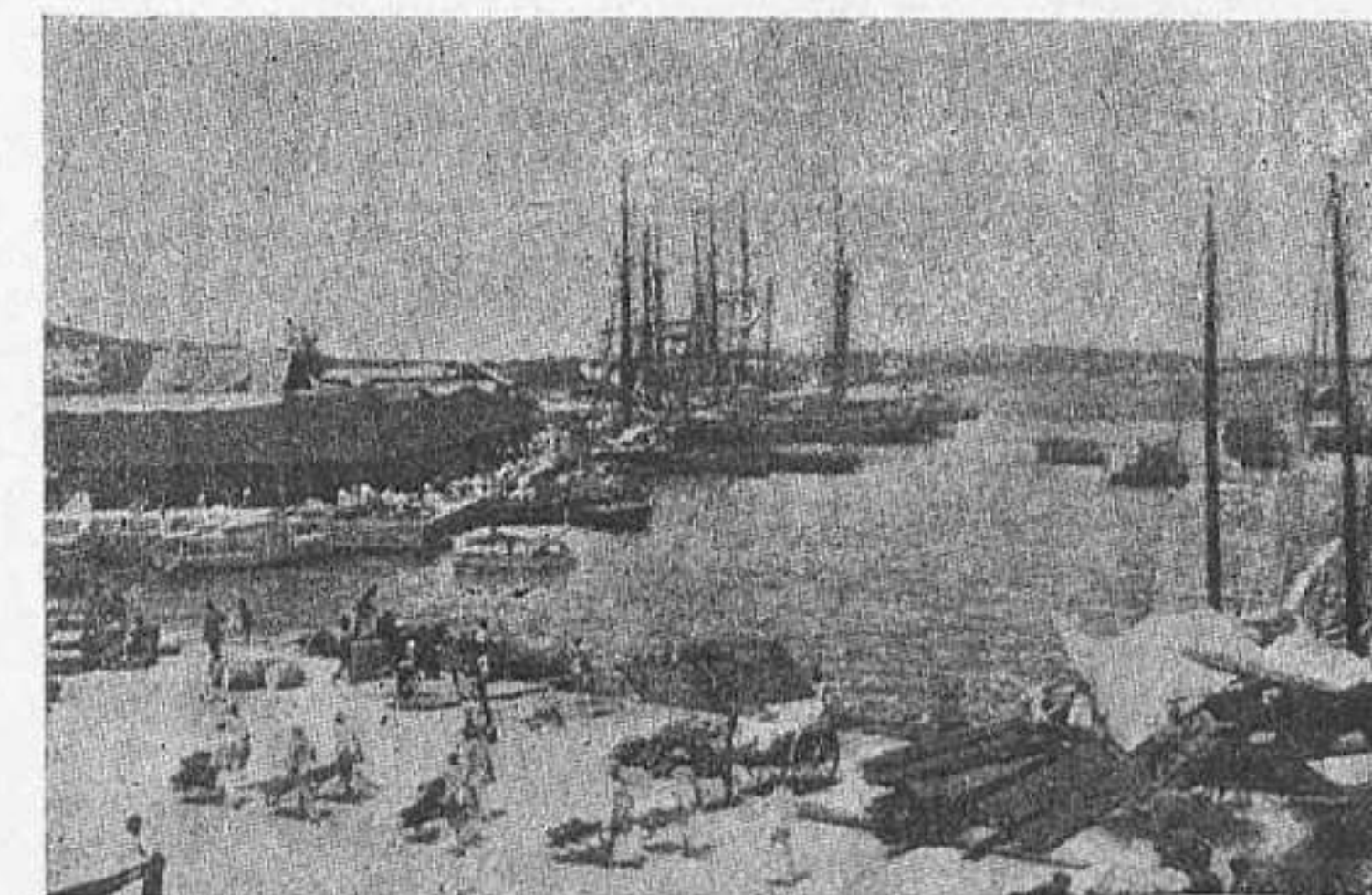

SANT JOAN DE PUERTO-RICO.—LA CIUTAT Y 'L PORT.

FILIPINAS.—Noticias escasas porque 'l cable no funciona, pero alarmants las pocas que 's creuben tenir ó que á lo menos se presumen. Per la seva part el govern que las monopolisa no 's distingeix per la seva diligencia en ferlas publicas. No tardarém á saber quina haurá sigut la sort de Manila y dels seus defensors, combatuts pels tágalos y pels yankees, que després de las varias expedicions que han lograt realisar ab tota fortuna, suman ja un número respectable. Crech qu'hem de preparar-nos á rebre una nova sorpresa desagradable, si es que 'ls desastres qu'estém experimentant pugan ja sorprendre á ningú. «Se prepara l'atach de Manila» deyan los despátxos yankees fetxats lo dia 19. ¿Qué haurá succehit desde llavors?

LA EXPEDICIÓ Á ESPANYA.—PRELIMINARS DE PAU.—Sembla que 'l viatge de la esquadra Watson á las costas de la Península ha sigut aplassat indefinidament.

Sembla també que han adelantat algún tant las gestions entauladas per obtenir la pau. Lo representant de Fransa á Washington va rompre 'l glas per encàrrech del govern espanyol. La continuació dels tractes se diu que s'ha confiat als embai-

BADIA Y MOLL DE SANT JOAN DE PUERTO-RICO.

xadors de las dos nacions beligerants á París. No sabem quin crédito poden mereixer las suposicions dels noticiers que fan publicas las exageradas pretensions del govern de 'n Mac-Kinley, atribuhintli l'idea de quedarse ab Cuba, Puerto-Rico y l'isla de Luzón. Altres dihen que las Filipinas continuarán baix lo domini d'Espanya. Lo que si sembla positiu es que durant las negociacions, no están dispuestos els yankees á suspendre las hostilitats. Mala base per obtenir una pau honrosa y lleal. Se 'ns imposa 'l regateig ab la pistola al pit.